

Posudek oponenta na diplomovou práci

Diplomantka: Klára Vyhnánková

Vedoucí práce: Mgr. Martin Kaplický, Ph.D.

Oponent: Mgr. Ondřej Dadejík, Ph.D.

Název práce: *Estetický faktor v pojetí zkušenosti Johna Deweyho: estetická relevance snowboardingu*

Ve své diplomové práci nazvané *Estetický faktor v pojetí zkušenosti Johna Deweyho: estetická relevance snowboardingu* se Klára Vyhnánková pokusila o zachycení některých důležitých momentů filozofie Johna Deweyho (především centrálního pojetí zkušenosti v jeho uplatnění na sféru tvorby a recepce umění). Tento záměr je však v práci pouze prvním krokem k aplikaci představených vhlédů – at již přímo Deweyho či ve tvůrčím rozvedení Richarda Shustermana – na oblast mimouměleckou, na oblast sportu, přesněji řečeno snowboardingu. Autorka velmi dobře využívá Deweyho známou okliku, jejíž prostřednictvím se tento filozof snažil rekonstruovat soudobé představy o povaze a charakteru tvorby a vnímání uměleckých děl. Nutno dodat, že situace se z hlediska Deweyho kritiky chápání funkce a hodnoty umění zase až tak příliš nezměnila a jeho myšlenky jsou v onom kritickém ohledu aktuální i po dlouhých devadesáti letech.

Tato oklika vede skrze návrat k tzv. obyčejným každodenním zkušenostem, v nichž Dewey odhaluje v zárodečném stavu to, co je v případě vysokého umění dovedeno do takových výšin, že často propadáme představě o naprosté oddělenosti obou světů, uměleckého a mimouměleckého. Autorka prochází s Deweyem tuto cestu, zkoumá přítomnost estetického faktoru v našich nejběžnějších zkušenostech a průběžně tak podepírá svou hlavní tezi, podle níž dynamické pohyby těla v případě snowboardingu mohou jejich aktérům přinášet estetické zážitky, resp. zážitky, jimž dominuje estetická kvalita. V tomto ohledu lze potvrdit, že cíl práce, spočívající v potvrzení toho, že jízda na snowboardu skýtá vysoký potenciál pro „pocity“, které jsou estetickým zážitkem, nebo minimálně zkušeností s vysokým estetickým faktorem“ (s. 9), se podařilo autorce naplnit.

Diplomové práce, které usilují o aplikaci určité estetické teorie na nepříliš prozkoumaný empirický materiál, skýtají mnohá nebezpečí. Velmi často, a to i při zvládnutí teoretických předpokladů, zůstává práce složená ze dvou vzájemně velmi povrchně komunikujících kusů. V případě diplomové práce Kláry Vyhnánkové však došlo k adekvátnímu prostoupení dostačujícího zvládnutí myšlenkových nástrojů v podobě Deweyho a Shustermanovy filozofie a vlastní, praktické obeznámenosti se snowboardem samotným. Text práce vyvolává ve čtenáři dojem, že praktická znalost snowboardingu pomohla autorce k hlubšímu pochopení filozofie a estetiky pragmatizmu, a tato naopak k hlubšímu porozumění hodnotě a významu zmíněné sportovní aktivity. Práce je přehledně členěna, po úvodu se v druhé části pozornost zaměří na zmíněné pojetí zkušenosti Johna Deweyho se zdůrazněním estetického elementu každé završené zkušenosti, následující část se chápe velmi vhodného nástroje v podobě Shustermanovy somaestetiky. V závěrečných částech autorka věnuje pozornost historickým a psychologickým aspektům snowboardingu jako nové

sportovní disciplíny, – zde nutno přiznat se toku textu poněkud tříští a drobí, v závěru je však našťástí dosavadní vývoj dovedně shrnut.

Pokud bych měl upozornit na některá slabší místa, poukázal bych za prvé na občasné příliš vyhrocené a zjednodušené formulování Deweyho epistemologické pozice. Např. když autorka představuje rozdíl mezi zkušeností a znalostí (s. 20), zapomíná, že znalost, má-li být skutečným aktem poznání, musí být zároveň zkušeností. „*Když někomu něco vysvětlujeme, máme dvě možnosti, jak to udělat, buď logickým dokazováním, anebo tak, že navedeme druhého, aby na věc přišel sám. Druhý způsob je to, co shrnuje pojem zkušenost*“, píše autorka na straně 20. Domnívá se, že v případě logického dokazování nepřicházíme, resp. nepřivádíme druhého k uvědomění si argumentu tak, že „na věc přichází sám“? Připomeňme, že před Deweyho dílem *Experience and Nature* (1925), s nímž autorka pracuje, obsahují jedno ze základních rozvinutí Deweyho teorie zkušenosti právě *Essays in Experimental Logic* (1916). Postačí ale nahlédnout do Deweyho známé studie „Qualitative Thought“, aby bylo zřejmé, že v případě abstraktního uvažování nejsme mimo sféru zkušenosti a tedy kvalitativního zakoušení se všemi aspekty, které autorka zmiňuje. Bylo by tedy třeba většího pozoru při formulaci, aby se nevracely oknem dualismy, mohu-li použít takového obratu, které byly předtím vyhozeny ze dveří. Druhým kritickým bodem mého posudku je politování nad tím, že nebyly důkladněji rozvedeny a aplikovány kapitoly, které Dewey věnuje rozdílu mezi „materiálem“ a „médiem“ umění, a stejně tak mohlo být v rámci aplikace důkladněji rozvedeno Deweyho pojetí „exprese“. Domnívám se, že mohlo být tímto směrem dosaženo nejen vystižení podobností mezi zkušeností s uměním a estetickou zkušeností, kterou přináší jízda na snowboardu, nýbrž mohly být také důkladněji objasněny rozdíly obou oblastí, či aktivit.

Diplomovou práci Kláry Vyhnánkové jednoznačně doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit stupněm **v ý b o r n ě**.

V Litoměřicích, v pátek 13. 9. 2003

.....
Mgr. Ondřej Dadejík, Ph.D.